

Datum	Version	Ändrad av	Ändringar
2018-04-10	1	Frida Nilsson	Skapat dokument

Restaureringsplan för N2000-området Västerby inom projektet Life Bridging The Gap LIFE15 NAT/SE/000772

Om Projektet Life Bridging The Gap

Projektet Life Bridging The Gap kommer att genomföra olika åtgärder i 30 olika N2000-områden i Blekinge, Östergötland och Kalmar län samt Linköpings kommun. Projektet ska arbeta i värdefulla ekmiljöer och förstärka deras värden så att de kan finnas kvar i framtiden och hysa samma värdefulla arter. Bland annat ska man:

- Restaurera igenväxta ekmarker
- Plantera ekar i områden som saknar ekföryngring
- Skapa död ved för att försöka överbrygga glappet i åldersstrukturen
- Skapa död ved på artificiell väg för att öka förutsättningarna för vissa ovanliga skalbaggar att fortleva

Uppgifter om området

Natura 2000-område:

SE0230373

Naturreservat:

Västerby lövskogar

Län:

Östergötland

Kommun:

Linköping

Kontaktperson:

Frida Nilsson, Länsstyrelsen Östergötland

Mittkoordinater:

SWEREF99 TM: 539193, 6457045

Fastighetsbeteckning/Markägare:

Persbo 1:1, Fredrik Ekman

Saxtorp 3:1, Monica Åhman

Skillberga 2:5, Johan Linder

LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND

Life –
Bridging
the Gap

Tabell 1 Naturtyper som omfattas av projektåtgärder

Kod	Natura 2000 habitat	Areal (ha)
9070	Trädklädd betesmark	37,5 ha
9020	Nordlig ädellövskog	21,7 ha
	Utvecklingsmark	22,5 ha

Åtgärder:

- A2 Restaureringsplan
- C1 Åtgärda igenväxning
- C3 Plantering
- C4 Åtgärder för att skapa död ved
- D1 Uppföljning av habitat
- D2 Uppföljning av arter
- E1 Informationsaktiviteter

Beskrivning av objektet

Västerby lövskogar är ett mer eller mindre sammanhängande lövskogsområde längs Lilla Rängen i Vårdsnäs socken i eklandskapet. Reservatet ligger mellan Bjärka Säby, Bestorp och Brokind och är därför en viktig spridningskorridor i hjärtat av eklandskapet. Området är relativt stort och består av ekhagmarker, ädellöv-aspdominerade strandlövskogar och ädellövlundar av varierande kvaliteter.

Ek, asp och björk dominerar i trädskiktet med inslag av många andra trädslag bland annat ask, alm, lönn, lind, sälg, körsbär, rönn, vildapel och enstaka granar och tallar. Buskskiktet är ofta artrikt med bland annat hassel, skogstry, nypon, en och hagtorn. I stora delar av området finns en rik lundartad markflora. I den öppna hagmarken vid Snår, ekhagmarken i södra delen av området, samt i ängen som sköts på traditionellt vis med lieslätter finns en artrik flora med många hävdgynnade arter.

Någon ordentlig inventering av lavar, mossor eller svampar har inte gjorts, men lav- och svampfloran på ekarna i den södra hagmarken har vid de översiktliga naturvärdesinventeringarna visat sig vara rik, med bland annat åtta nationellt och en regionalt rödlistad art. Mest anmärkningsvärd är den rika förekomsten av blekticka. I strandskogarna har bl.a. signalarterna fällmossa, guldlocksmissa, platt fjädermossa och traslav påträffats. I Västerby lövskogar fanns tidigare en relativt stor population av den sårbara arten dårgräsfjäril, som i Östergötland har sina enda kvarvarande förekomster på det svenska fastlandet. Arten kan därför ses som en ansvarsart för Östergötland.

De stora lövskogarna och de mosaikartade betesmarkerna vid Västerby har goda möjligheter att vid rätt skötsel återfå och bevara en livskraftig population av den arealkrävande fjärilsarten. Även en lång rad andra trängda arter, bland annat ett antal fjärilsarter, knutna till de allt ovanligare mosaikartade ädellövträdsmiljöerna gynnas om området sköts på ett för dårgräsfjärilen lämpligt sätt.

Syfte & mål

I Life-projektet ska 30 ekområden restaureras genom röjning, intensifierad och/eller återupptagen hävd. Åtgärder ska också genomföras för att gynna Natura 2000-arterna läderbagge, större ekbock, ekoxe och hålträdsklokrypare, som är helt beroende av gamla ekar. Totalarealen som ingår i projektet är 1405 hektar. I Östergötlands län ingår nio projektområden.

LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND

Ekmiljöer tillhör de mest artrika miljöerna i svensk natur. Fler än 1000 arter är mer eller mindre beroende av eken för sin överlevnad! Många gamla ekar har vuxit upp i ett öppet odlingslandskap, men står idag i marker som håller på att växa igen. Gamla, grova ekar, liksom andra hagmarksträd och buskar som hamnat i skogen, mår dåligt och dör på sikt om inget görs. För att förhindra detta behöver inväxande sly och träd tas bort. Att återinföra bete är mycket positivt för att bevara naturvärdena i igenväxta ekhagmarker.

Ekar föryngrar sig dåligt både i slutna skogar och i hårt betade marker. I många betesmarker är buskarna borttröjda. Plantering av ekar och buskar kan därför behövas för vi ska få en ny generation hagmarksträd och buskar. I vissa områden saknas vissa generationer av ekar. Kanske finns bara några stycken riktigt gamla och många medelålders ekar. Då sådana generationsglapp finns kan vissa åtgärder vara nödvändiga för att skynda på ekars åldrande eller på annat sätt hjälpa arterna att överleva långsiktigt.

Planerade åtgärder:

Action A2 Restaureringsplan

Planerat i ansökan: 06/2017 – 06/2019
Genomförs: 06/2017 – 05/2018

Beskrivning

En översiktlig restaureringsplan upprättas för varje område.

Action C1 C1.1 Restaurering lätt C1.3 Underhållsröjning C1.4 Täppa diken

Planerat i ansökan: 11/2017 –
Genomförs: 01/2019 – 12/2020

Beskrivning

I de delar av reservatet som inte hävdas idag, finns behov av att frihugga enskilda ekar och skapa mindre luckor för att efterlikna en betad miljö. Även borttagning av inväxande gran och lärk behöver göras bitvis, för att upprätthålla dominansen av lövträd.

Inom ett delområde planeras igentäppning av diken. Syftet är att återskapa en naturligare vattenregim för att öka naturvärdet i området. Som ett första steg genomfördes en GIS-analys för att initialt undersöka lämpligheten i området. Det aktuella området ligger i en naturlig svacka, där produktionsskog nyligen har avverkats (delområde 3J och 3M i reservatets skötselplan). Utöver befintlig GIS-analys kommer ytterligare planering i fält att genomföras för att säkerställa att åtgärden genomförs på ett sätt som inte ger upphov till oönskade konsekvenser.

Action C3 C3.1 Plantering stor ek med stängsel C3.4 Bryn- och åkerplantering C3.6 Stängsling ekplanteringar

Planerat i ansökan: 10/2019 – 03/2022
Genomförs: 09/2018 – 09/2022

Beskrivning

Plantering av 20 stora ekar planeras utmed vägen norr om "Lundhagen". Träden ska skyddas med stängsel för att hålla undan betesdjur och hjorddjur. Under etableringsfasen bevattnas ekarna vid behov.

Det stora "Håkanbetet" som ligger centralt i reservatet utgörs av gödslad betesmark. Här planeras plantering av dungar med blommande buskar och träd (inom projektet kallat "bryn- och åkerplantering"). Dungarna kommer att stängslas in med högt viltstängsel för att skydda plantorna från betande djur under etableringsfasen. Under etableringsfasen kommer även röjning av

LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND

konkurrerande växtlighet göras vid behov, upp till ett par gånger per år. De ekar som ingår i planteringarna kommer från ekollon plockade inom Västerby naturreservat.

Action C4 *C4.1 Mulmholkar*
 C4.2 Ekoxeanläggning
 C4.3 Veteranisering
 Planerat i ansökan: 12/2017 –
 Genomförs: 03/2018 – 12/2019

Beskrivning

Ihåliga gamla ekar har en rik fauna knuten till sig. Den mest artrika miljön är själva håligheter i stammarna och framförallt i den kompost som ansamlas på botten som kallas mulm. Det är möjligt att skapa artificiella miljöer som fungerar för en stor andel av hålträdsarterna. Dessa kallas mulmholkar och ser ut som mycket stora fågelholkar. I Västerby kommer mulmholkar att sättas upp i "Lundhagen", "Brohagen", "Fornminnehagen", "Västerbyhagen" och "Storängen". Holkarna kommer att ställas mot varsitt träd och spänns fast med hjälp av hålbånd. Holkarna fylls med spån, brutna grenar och löv för att efterlikna en miljö som finns i hålträd. Totalt kommer 13 stycken mulmholkar att sättas upp inom Västerby lövskogars naturreservat.

För att gynna ekoxe och andra vedlevande insekter kommer ekoxekomposter att anläggas. De skapas genom att stockar av bland annat ek delvis grävs ner i soliga lägen. Ekoxenästen kommer att placeras i södra delen av "Lundhagen", "Västerbyhagen", samt inom planteringsytorna på "Håkanbetet". Totalt kommer 10 ekoxenästen att skapas. Träd som ändå behöver tas bort i reservatet kommer att användas i nästena.

Veteranisering är en naturvårdsmetod där unga träd medvetet tillfogas skador i syfte att tillskapa och efterlikna strukturer, substrat och mikromiljöer som normalt bildas i mycket äldre träd. Denna åtgärd är viktig för många rödlistade arter då den skapar långlivade livsmiljöer i levande träd. Totalt ska 50 träd veteraniseras inom "Lundhagen", "Storängen", samt i området mellan "Lundhagen" och "Snårhagen". Åtgärderna utförs av arborist. Arbetet påbörjades i och med den veteraniseringskurs som hölls i Västerby för de arborister som ska genomföra arbetet.

Action D1 *D1.1 Uppföljning av trädäckning med flygbildstolkning*
 D1.2 Uppföljning av gamla träd
 D1.3 Uppföljning av planterade träd
 Planerat i ansökan: 05/2017 –
 Genomförs: 09/2022 – 09/2027

Beskrivning

Uppföljning av förändringen i krontäckning med hjälp av flygbildstolkning kommer att ske så fort flygfoton finns tillgängliga efter att restaureringshuggningen har genomförts. Gamla träd kommer även att följas upp med hjälp av data från tidigare inventeringar. En kompletterande inventering har genomförts i norra delen av reservatet, där trädinventeringsdata saknades.

Alla plantor kommer att besiktigas under vegetationsperioden år 5 respektive år 10, för att avgöra hur stor andel av plantorna som överlevt.

Action D2 *D2.2 Uppföljning av ekoxenästen*
 Planerat i ansökan: 06/2019 –
 Genomförs: 07/2021 –

Beskrivning

Uppföljning och utvärdering av ekoxenästen kommer att ske i slutet av projektperioden.

Action E1 E1.2 Informationsskyltar om projektet
E1.4 Friluftsanläggningar
Planerat i ansökan: 06/2018 –
Genomförs: 09/2017 – 12/2021

Beskrivning

I området ska fyra skyltar, som informerar om projektet och dess syfte, sättas upp. Området ska även få nya naturreservatsskyltar.

En vandringsled som knyter ihop reservatets olika delar ska skapas. Delar av vandringsleden kommer att spångas och en del av vandringsleden kommer att vara naturstig som informerar om naturvärdena i området. Nya fikabord planeras även till ett par platser inom reservatet. Detaljerad planering av vandringsledens sträckning görs i mitten av projektets genomförande.

Tabell 2 Sammanställning över förändringar gentemot ansökan

Subaction	Planerad omfattning i ansökan	Genomförd omfattning	Differens	Motivering
C1.3	57,2 ha	43,6 ha	- 13,6 ha	Inom projekttiden kommer inga områden att restaureras för återinförande av bete. Efter detaljerad planering med aktuell djurhållare gjordes bedömningen att området var mindre lämpligt för djurhållning. Samtidigt finns det lundvärden inom området, varför det även är viktigt att behålla en viss slutenhet inom området. Området bedöms därför inte vara aktuellt att återuppta i bete och därmed behövs ingen finansiering av ersättning för betesdjur.
C1.4	10	9	-1	Det behövs inte så många proppar för täppning.
C2.1	1343 m	0 m	- 1343 m	Området kommer inte att stängslas före bete. Naturvärdena kan istället upprätthållas genom kontinuerlig frihuggning av äldre lövträd.
C3.1	45 st	20 st	- 25 st	Den tilltänkta planteringsplatsen är delvis olämplig för plantering av stor ek.
C3.4	2,93 ha	1,02 ha	- 1,91 ha	Det är olämpligt att stängsla bort så stor andel av hagmarken för plantering som planerats i ansökan. Stora arealer gräsmark kommer inte att kunna hävdas under flertalet år, vilket kommer medföra dyrare kostnader för återkommande vegetationsröjning, samt sämre betesmark då delar kommer att undantas från hävd. För att kombinera pågående bete och plantering är det bättre att plantera mindre ytor och göra fler burar. Det hindrar inte betesdjurens framkomlighet i betesmarken, samt undantar så lite mark som möjligt från pågående bete. Detta innebär även att det går åt mer stängsel per planerad ytenhet.
C3.6	2005 m	1600 m	- 405 m	Stängslingen ska anpassas till planteringsytorna, se C3.4.
E1.1	0	3	+ 3	En ny områdesskylt för reservatet ska tas fram och ersätta de gamla.

LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND

Life –
Bridging
the Gap

Bilagor

Kartbilaga 1 – C1 action

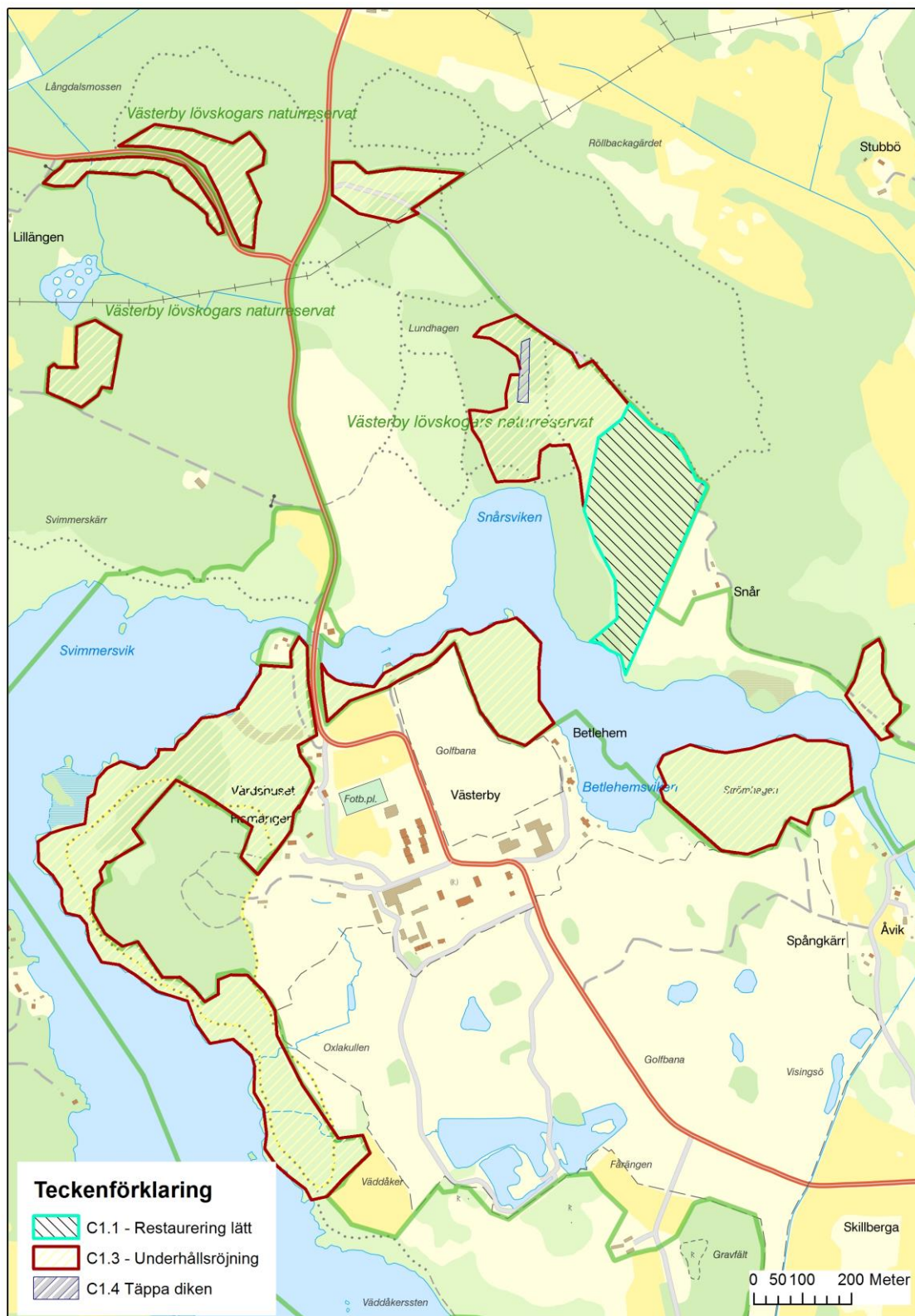
Kartbilaga 2 – C3 action

Kartbilaga 4 – C4 action

Innehållet i denna plan ansvarar projektet LIFE Bridging the Gap för. Det återspeglar inte nödvändigtvis Europeiska kommissionens uppfattning.

Kartbilaga 1 – områden som omfattas av restaureringsåtgärder (action C1)

Kartbilaga 2 – områden som omfattas av plantering (action C3)

Kartbilaga 3 – områden som omfattas av mulmholkar, ekoxekomposter och veteranisering

